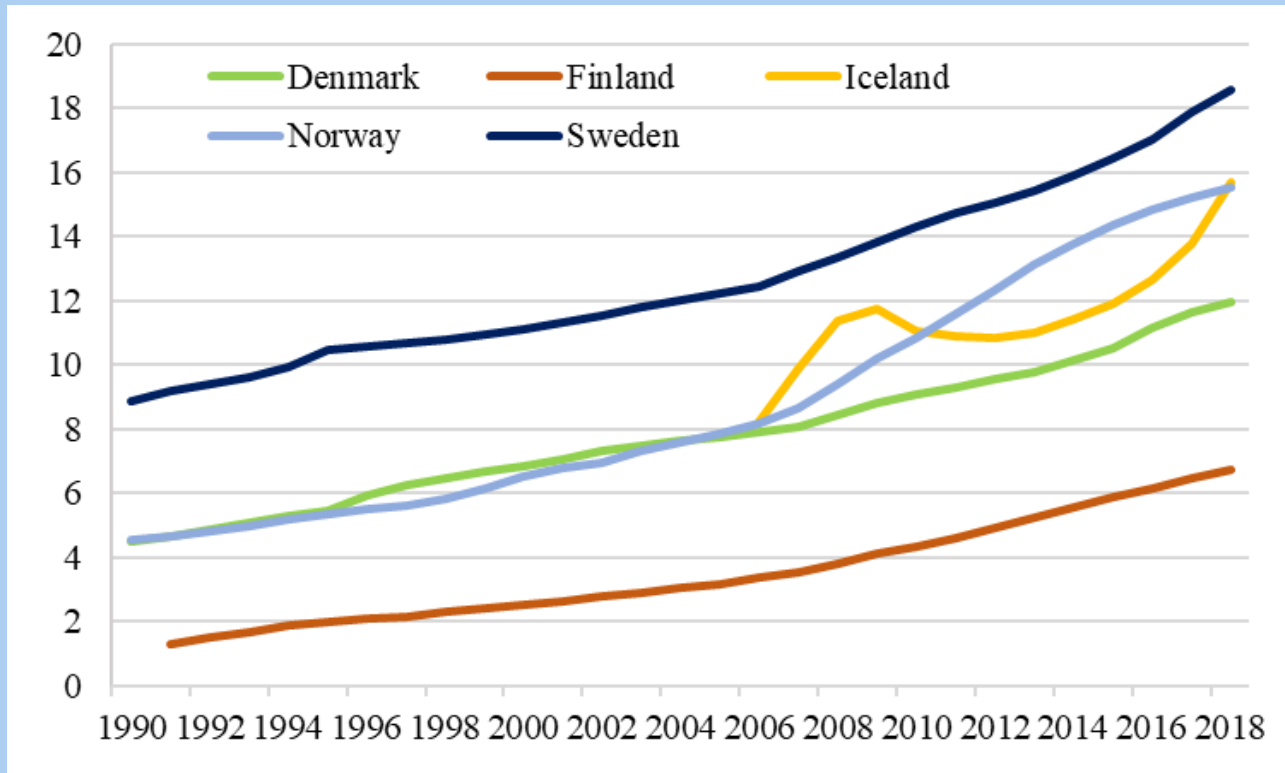

Hur ska vi få nyanlända och lågutbildade in på arbetsmarknaden?

Lars Calmfors

Altinget 15/10-2019

Share of foreign-born people in the Nordic countries

(b) Share of persons born outside the EU in the population, percent

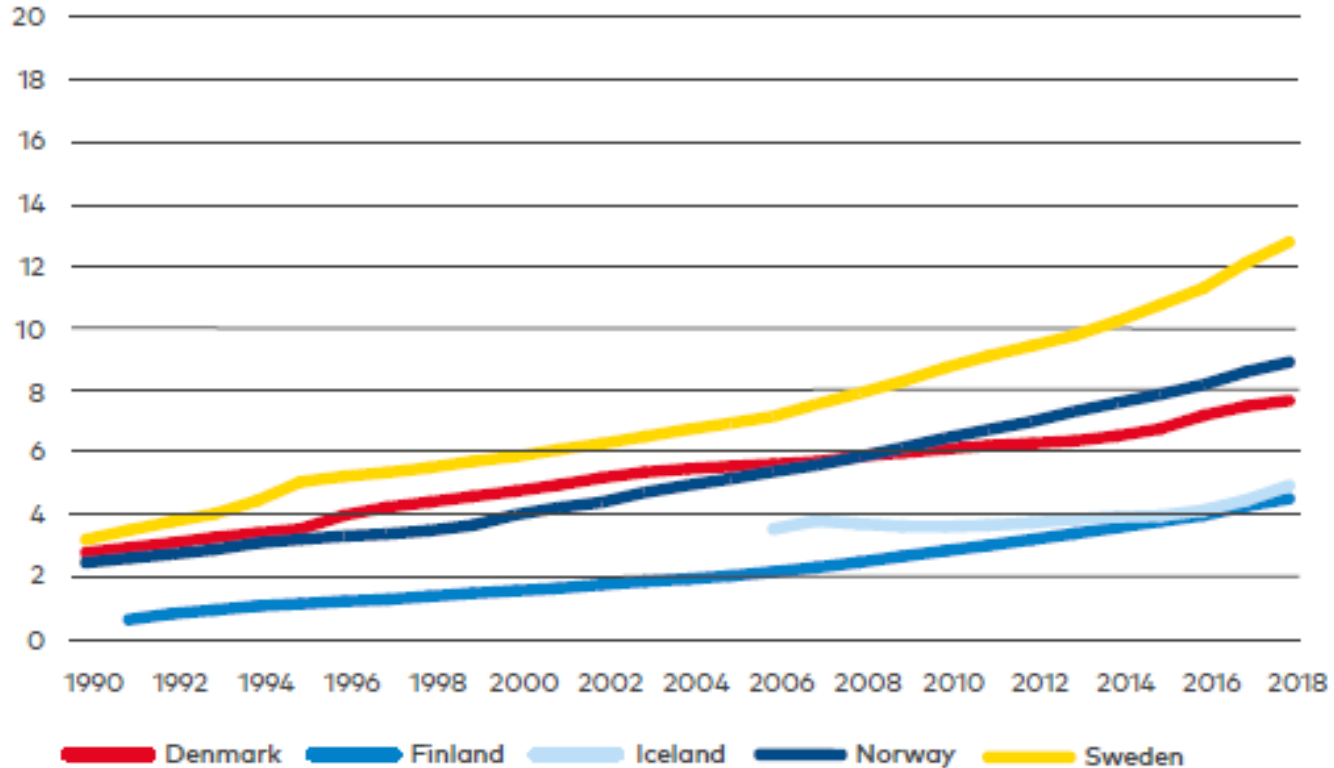
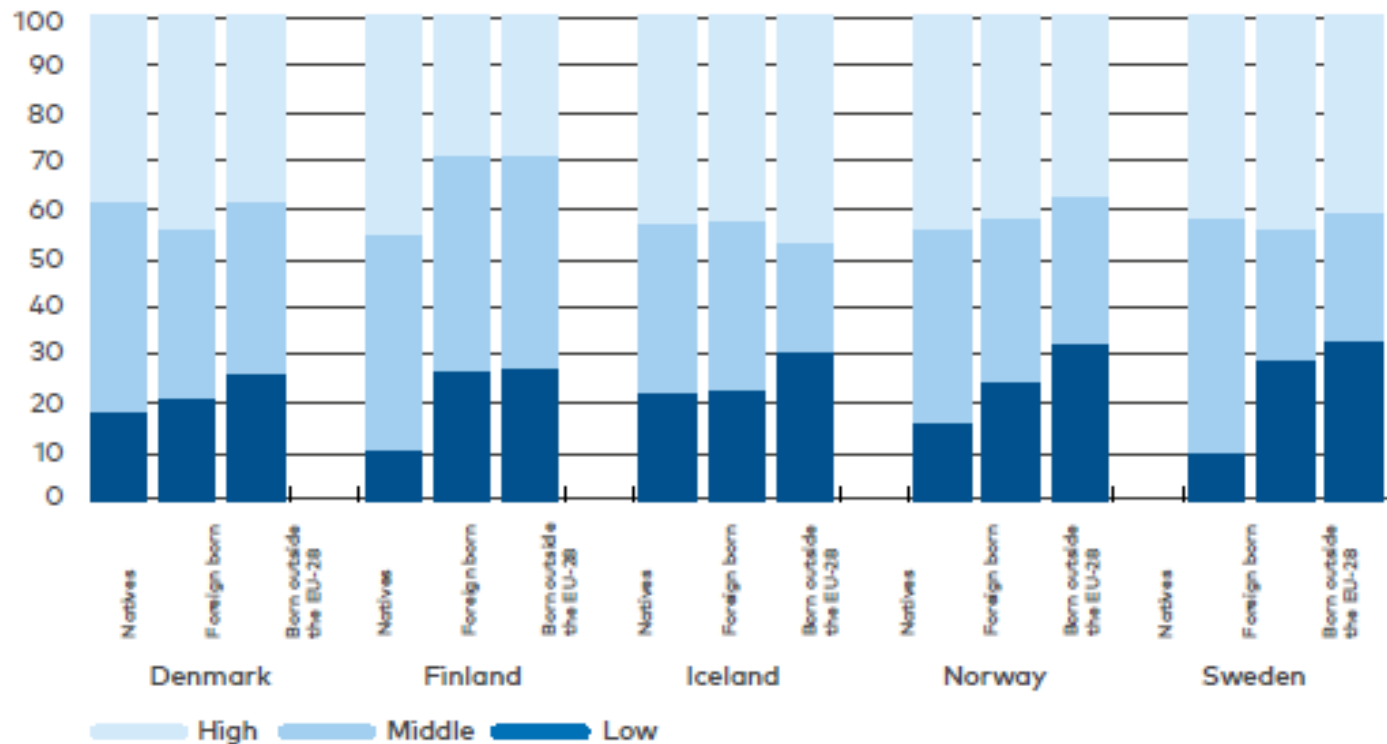
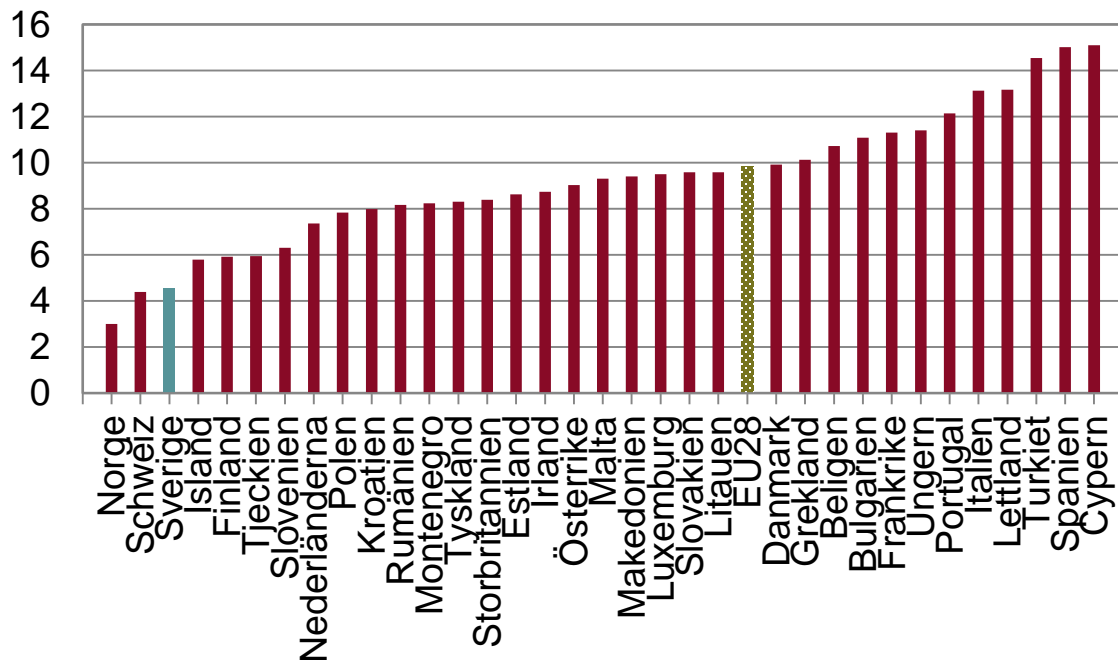

Figure 5 Educational attainment of natives, foreign born and persons born outside the EU, 20-64 years, 2017, percent

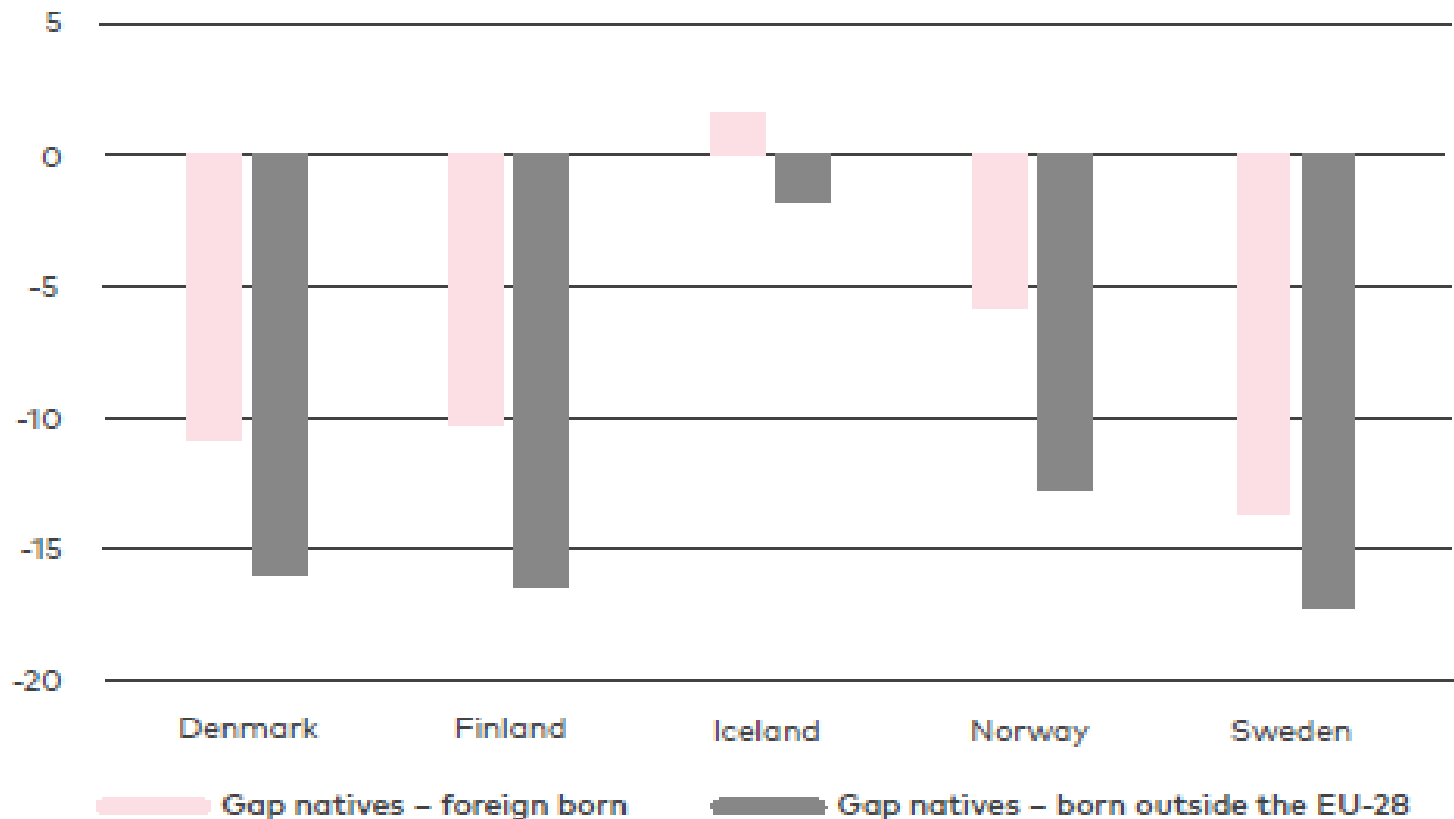

Få enkla jobb i Sverige

Andel anställda i yrken med låga eller inga utbildningskrav, 2017, procent

(b) Employment gap, percentage points

Utrikes föddas anknytning till arbetsmarknaden

- Lägre sysselsättningsgrad och högre arbetslöshet än inrikes födda
- Men också vanligare med:
 - visstidsanställningar
 - deltidsanställningar
 - subventionerade anställningar
- Således har även utrikes födda i sysselsättning en svagare position på arbetsmarknaden än inrikes födda.
- Skillnaden i arbetsmarknadsanknytning mellan inrikes och utrikes födda underskattas om man inte också tar hänsyn till den svagare arbetsmarknadsanknytningen för sysselsatta

Politikområden för att få in fler på arbetsmarknaden

- Utbildning
- Anställningsstöd
- Visstidsanställningar
- Sociala ersättningsnivåer
- Minmilöner

Utbildningspolitik

- Större effekt i alla nordiska länder på PISA-resultat av deltagande i förskolan för utrikes än inrikes födda barn
- Fokus på insatser för barn som anländer i tonåren
 - studiestöd på modersmålet
 - ferieundervisning
 - fokus på kärnämnen
 - skriftliga omdömen snarare än betyg i början
 - mer fokus på yrkesprogram

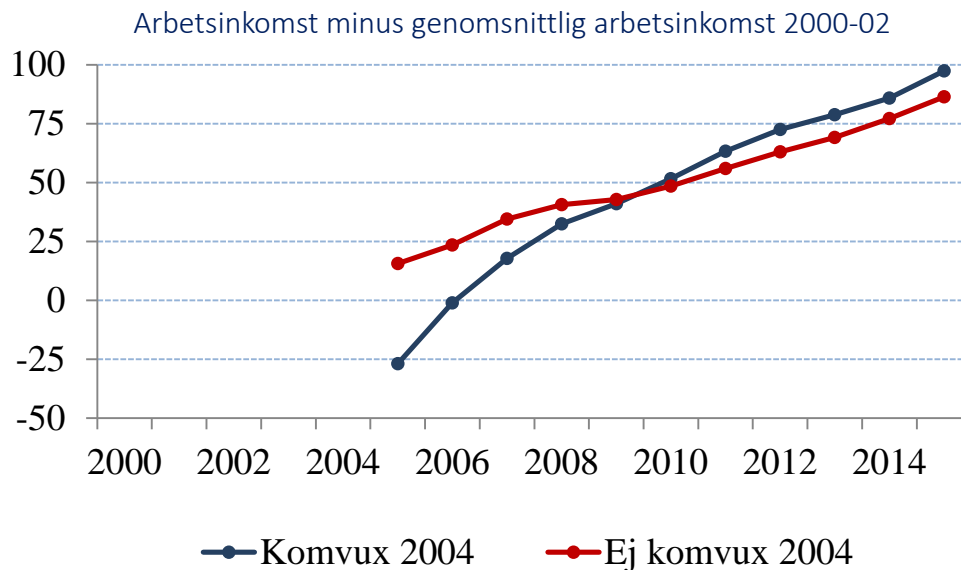
Utbildningspolitik forts.

- Högt deltagande för invandrare i (formell) vuxenutbildning i alla nordiska länder
 - starkare korrelation mellan vuxenutbildning och PIAAC-resultat för utrikes än inrikes födda i Danmark, Finland och Sverige
 - sambandet avser främst informell utbildning
 - starkare positiv effekt på sysselsättning/inkomst för "icke-västliga" invandrarkvinnor än invandrarmän
 - varierande resultat av språkträning

Vuxenutbildning - ett sätt att öka färdigheterna?

- Få studier
- Selektionsbias?
 - Leder utbildning till goda färdigheter?
 - Eller är det främst personer med "stor potential" som utbildar sig?
- Små effekter på inkomsterna av Komvux och effekterna kommer först efter lång tid
- Ingen mirakelmedicin för att lösa integrationsproblemen på arbetsmarknaden.

Inkomstökning för personer som deltog respektive inte deltog i Komvux-utbildning 2004, tusental kronor i 2015 års prisnivå

Anställningsstöd

- Den arbetsmarknadspolitiska åtgärd som har störst positiv effekt på sysselsättningen.
- Men ingen mirakelmedicin.
- Begränsad användning? Varför? Enkät svar.

Enkät svar

- Förvånansvärt många företag säger sig inte känna till möjligheterna till anställningsstöd
 - behov av informationsinsatser
- Företag som anställt med stöd gör mer positiva bedömningar av olika aspekter än företag som inte utnyttjat stöden
 - arbetskrävande myndighetskontakter, behov av handledning och administration av utbildning
 - bättre förutsättningar utnyttja stöden?
 - men skillnaderna kvarstår också om man kontrollerar för observerbara företagskaraktäristiska
 - benägenheten att använda stöd ökar efter stödanställningar
 - också argument för bättre information
 - provperiod
 - arbetsgivaransvar som tas av Arbetsförmedlingen eller bemanningsföretag

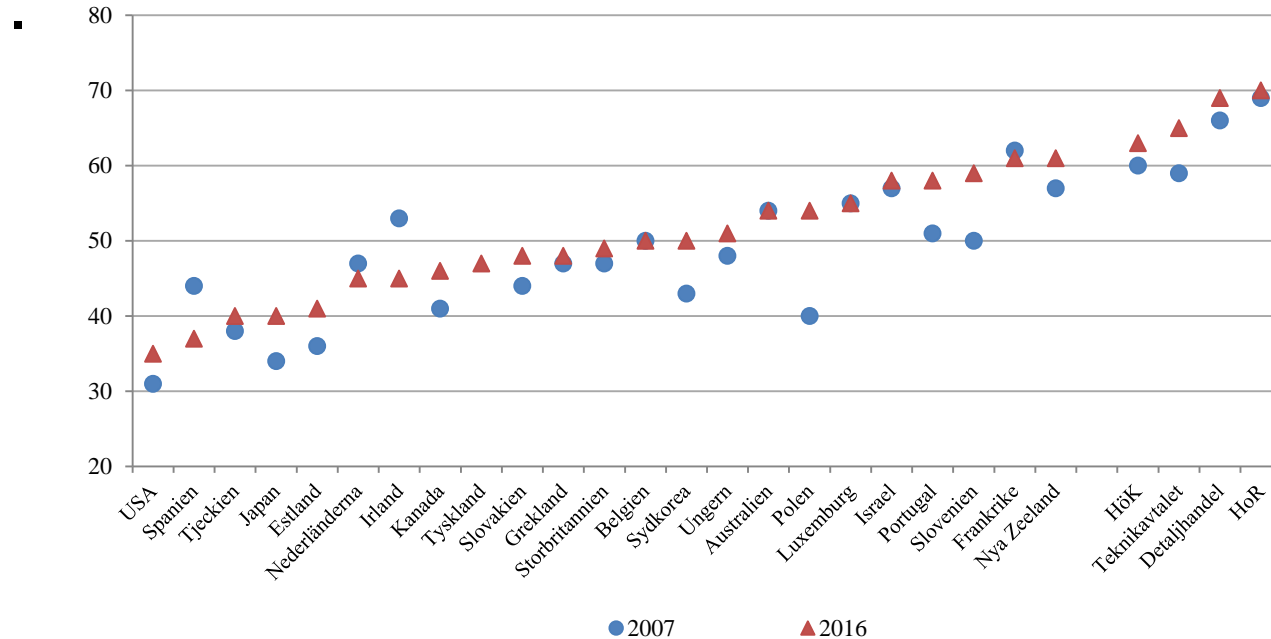
Visstidsanställningar: språngbräda eller återvändsgränd?

- Stuövergdier av övergångssannolikheterna till tillsvidareanställning för visstidsanställda respektive arbetslösa
- Stöd för språngbrädeshypotesen
- Särskilt starkt stöd för hypotesen för *utomeuropeiskt födda* – detta gäller nästan alla typer av visstidskontrakt

Bidragspolitik

- Stark differentiering av sociala ersättningar i Danmark efter vistelsetid
- Stöd från studier i Danmark och Norge att lägre ersättningar ger bättre arbetsmarknadsutfall
 - starkare effekter än för inrikes födda
- Stöd från studier i Danmark och Norge att sanktioner ger bättre arbetsmarknadsutfall
 - starkare effekter än för inrikes födda

Höga minimilöner i Sverige

Kvoten mellan minimilön och medianlön, procent

Minimilönebrett i Norden 2016

	Detaljhandel	H & R
Danmark	50	53
Finland	50	47
Norge	52	56
Sverige	61	62

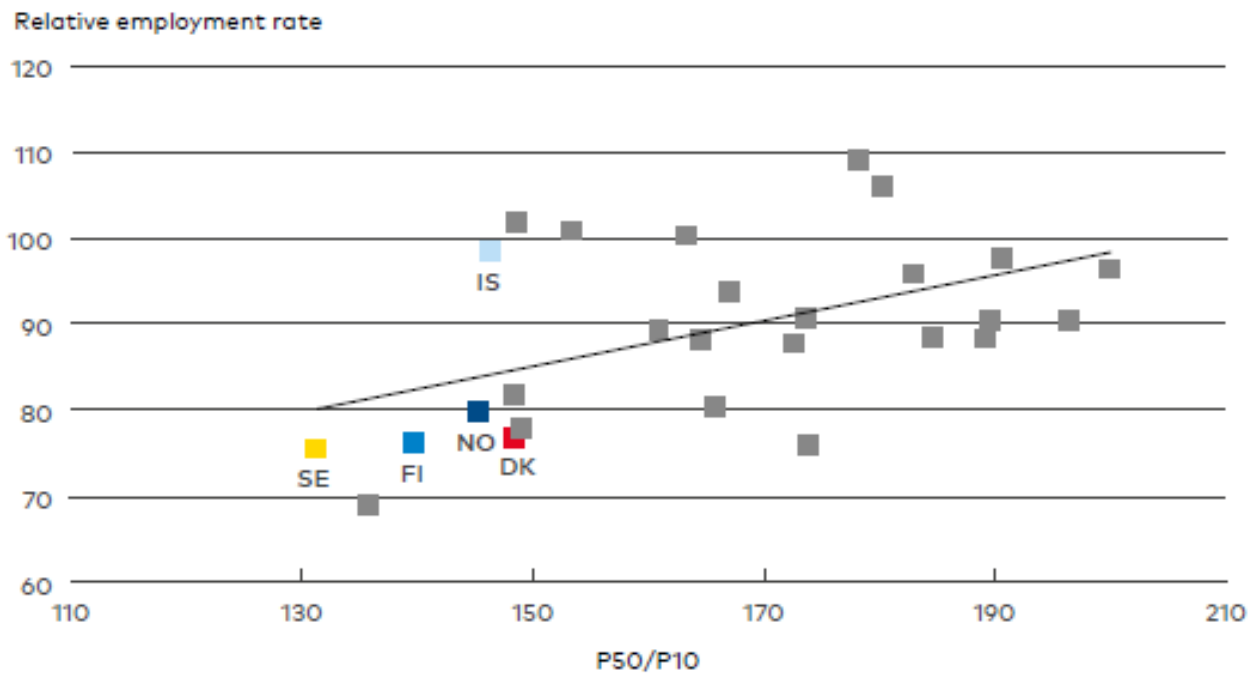
Empirisk forskning om sysselsättnings- effekterna av höga minimilöner

- Många internationella studier
- Varierande resultat

- Få svenska studier (6 st)
- Större övervikt för studier som finner negativa sysselsättningseffekter än internationellt

- Sällan stora effekter
- Negativa sammansättningseffekter - högre minimilöner minskar sysselsättningen för de svagaste grupperna

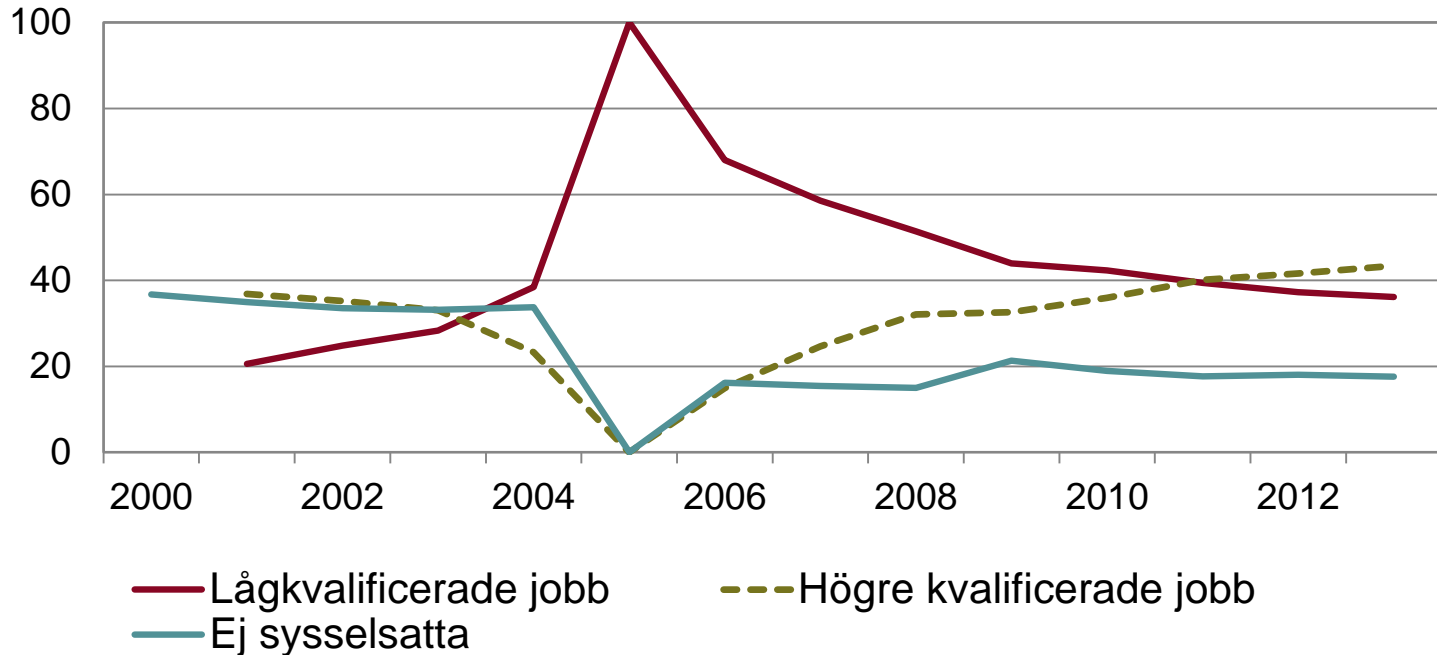
Figure 3 Relationship between wage dispersion and relative employment rate of foreign born from outside the EU-28, percent

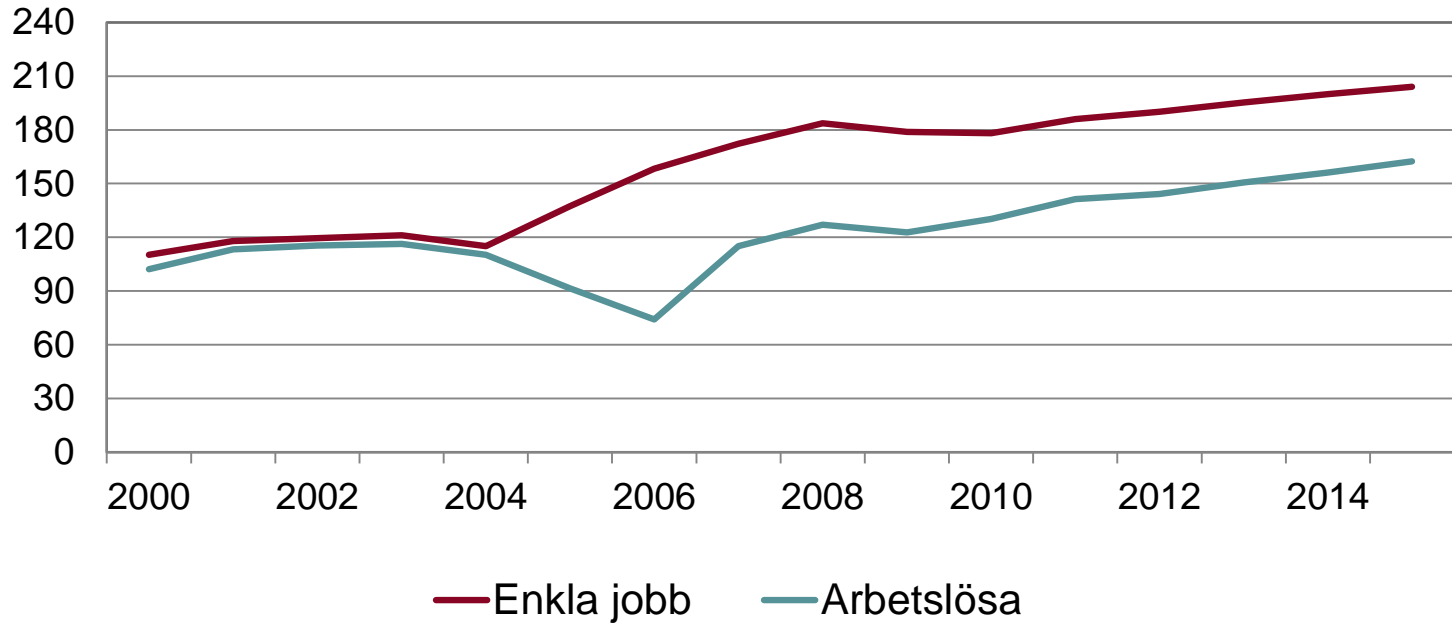
Olika sätt att sänka minimilönen

Avvägning mellan sysselsättningseffekter och fördelningseffekter

1. **Generellt sänkta minimilöner.** (Begränsade sysselsättningseffekter MEN potentiellt stora fördelningseffekter.)
2. **Kollektivavtalen definierar nya typer av enkla jobb med lägre löner.** (Sannolikt mindre negativa fördelningseffekter.)
3. **Tidsbegränsade ingångsjobb.** (Sannolikt mindre sysselsättningseffekter.)

Andel i olika arbetsmarknadstillstånd av personer som nyanställdes på enkla jobb 2005, procent av samtliga.

Genomsnittlig årlig arbetsinkomst 2000–15 för de matchade grupperna av lågutbildade nyanställda på enkla jobb och arbetslösa i november 2005, 25–54 år, tusen kronor i 2015 års prisnivå.

Målkonflikter

- Differentierade sociala ersättningar: sysselsättning kontra inkomstfördelning
 - svagare drivkrafter invandring
- Större lönespridning: sysselsättning kontra inkomstfördelning
 - svagare drivkrafter invandring
- Utbildning och anställningsstöd: sysselsättning kontra budgetkostnader
 - starkare drivkrafter invandring

Huvudslutsats – åtgärder för att få in fler på arbetsmarknaden

Det behövs ett batteri av sysselsättningsskapande åtgärder

- utbildning
- anställningsstöd
- lägre minimilöner
- visstidsanställningar
- jobbskatteavdrag
- RUT-avdrag
- Ingen enskild åtgärd har påfallande stora effekter
- Olika åtgärder är **komplement** och inte **substitut**